Bizonyításfelvétel

Унгария

1 A bizonyítási teher

Azt jelenti, hogy a bizonyítás sikertelensége melyik félnek a terhére esik.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A perben jelentős tények állítása, és az alátámasztásukra szolgáló bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a feleket terheli. Törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el, továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. Munkaügyi perben a munkáltatónak kell bizonyítania a kollektív szerződés, az igény elbírálásához szükséges belső szabályzatok, utasítások és a jogvita eldöntéséhez szükséges, a munkáltató működési körében keletkezett okiratok tartalmát, az igényelt juttatással összefüggő számítások helyességét, ha az vitatott és - bérvita esetén - a juttatás megfizetését.

Közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perben a közigazgatási szerv köteles bizonyítani az igény elbírálásához szükséges általános hatályú rendelkezések, utasítások és a jogvita eldöntéséhez szükséges, a közigazgatási szerv működési körében keletkezett iratok tartalmát, az igényelt juttatással összefüggő, vitatott számítások helyességét, továbbá bérvita esetén a juttatás megfizetését.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Bizonyítási szükséghelyzet fennállása esetén a szükséghelyzetben lévő fél által bizonyítandó tényt a bíróság valósnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel. A bíróság az ellenérdekű fél által beismert, a felek által egyezően előadott, az ellenfél által bírói felhívás ellenére nem vitatott vagy e törvény értelmében nem vitatottnak tekintendő tényállítást valósnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel. A bíróság az általa köztudomásúnak tekintett és az olyan tényeket, amelyekről hivatalos tudomása van, akkor is figyelembe veszi, ha azokra a felek nem hivatkoztak. A bíróság a törvényes vélelmeket - ideértve a jogszabály szerint az ellenkező bizonyításáig valósnak tekintendő körülményeket - hivatalból veszi figyelembe. Szűk körben a családjogban például vannak megdönthetetlen vélelmek, illetve olyan tények amelyek körében kizárt az ellenbizonyítás is.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A polgári perrendtartás nem határozza meg az elérendő bizonyosság, bizonyítottság mértékét. Ha törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint minden bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas. E rendelkezések nem érintik a törvényes vélelmeket, ideértve azokat a jogszabályokat is, amelyek szerint valamely körülményt az ellenkező bizonyításáig valónak kell tekinteni. A bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg.

2 A bizonyításfelvétel

A bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el.

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el, továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. A bíróság polgári perben bizonyítást hivatalból akkor rendelhet el, ha azt törvény megengedi.

Közigazgatási perben bíróság hivatalból bizonyítást rendelhet el az olyan tény, körülmény alátámasztására szolgáló bizonyítékok tekintetében, amelyeket hivatalból kell figyelembe vennie, a kiskorú vagy fogyatékossági támogatásra jogosult személy érdekeit veszélyeztető jogsértésre való hivatkozás esetén, vagy ha törvény így rendelkezik.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Meghallgatja a tanút, szakértő alkalmazása útján szakértői véleményt szerez be, szükség esetén meghallgatja a szakértőt, lefolytatja a szemlét, az okirat, képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel, valamint egyéb tárgyi bizonyítási eszköz bemutatására kötelezi azok birtokosát.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság a fél által előterjesztett bizonyítási indítványhoz, a bizonyítás felvétele tárgyában hozott határozatához nincs kötve. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, ha a bizonyítási indítványt a fél nem a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben foglaltaknak megfelelően terjeszti elő, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik, vagy ha a bizonyítással járó költségek előlegezésére kötelezett fél - felhívás ellenére - az előlegezési kötelezettségét nem teljesítette. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását, ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Bizonyítási eszközként különösen tanú, szakértő, okirat, képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel, valamint egyéb tárgyi bizonyítási eszköz vehető igénybe. Nem használható fel a bizonyítási eszköz, ha azt törvény kizárja, vagy feltételhez köti, kivéve, ha a feltétel fennállása megállapítható. A bizonyítás történhet szemle útján is. Eskünek a perben helye nincs.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A közvetlenség elvére tekintettel főszabály szerint a tanút és a szakértőt a tárgyaláson hallgatja meg a bíróság. Ha a fél tényállításait okirattal kívánja bizonyítani, az okiratot beadványához kell csatolnia vagy a tárgyaláson be kell mutatnia. Idegen nyelvű okirathoz csatolni kell annak legalább egyszerű magyar nyelvű fordítását is. Ha a lefordított szöveg helyessége, illetve teljessége tekintetében kétely merül fel, hiteles fordítást kell alkalmazni; ennek hiányában az okiratot a bíróság figyelmen kívül hagyja. A bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenérdekű felet kötelezheti a birtokában lévő olyan okirat rendelkezésre bocsátására, amelyet a polgári jog szabályai szerint egyébként is köteles kiadni vagy bemutatni. Ilyen kötelezettség az ellenérdekű felet különösen akkor terheli, ha az okiratot a bizonyító fél érdekében állították ki, vagy az rá vonatkozó jogviszonyt tanúsít, vagy ilyen jogviszonnyal kapcsolatos tárgyalásra vonatkozik. Ha az okirat olyan személy birtokában van, aki a perben nem vesz részt, a bíróság a szemlére vonatkozó szabályok alkalmazásával intézkedik az okirat beszerzése iránt. Bíróságnál, közjegyzőnél, más hatóságnál, közigazgatási szervnél vagy valamely szervezetnél lévő irat, illetve adat

beszerzése iránt a fél bizonyítási indítványára a bíróság intézkedik, ha az irat, illetve adat kiadását a fél közvetlenül nem kérheti. Az eredeti okirat beszerzése mellőzhető, ha annak megtekintésére nincs szükség és a fél a tárgyaláson annak hiteles vagy egyszerű másolatát bemutatja. Az okirat megküldése csak akkor tagadható meg, ha az minősített adatot tartalmaz.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Általában nincs.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Általában nincs. Kivételesen, például a gondnokság alá helyezési perekben a bíróság az alperes elmeállapotának vizsgálatára köteles igazságügyi pszichiátriai orvosszakértőt kirendelni.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Igen, bizonyos esetekben azonban megtagadhatják azt.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Megtagadhatja a vallomástételt:

a felek bármelyikének a hozzátartozója

az, aki a tanúvallomás folytán magát vagy a hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az azzal kapcsolatos kérdésben

az, aki hivatásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással titoktartási kötelességét sértené meg, kivéve, ha az érdekelt e kötelesség alól felmentette

az üzleti titok megtartására köteles személy az olyan kérdésben, amely tekintetében a tanúvallomással titoktartási kötelességét sértené meg, kivéve, ha a tanúvallomással érintett adatok a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségére vonatkozó törvény rendelkezései alapján nem minősülnek üzleti titoknak, vagy ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az érintett adatok közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatnak minősülnek-e,

a jogvitával érintett ügyben lefolytatott közvetítői eljárásban eljárt közvetítő, szakértő a médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy, ha a tanúvallomásával a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné, az azzal kapcsolatos kérdésben.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tanú, a kirendelt szakértő, az okirat, illetve a szemletárgy birtokosa, és mindazok, akiknek a bizonyításban történő részvételét a bíróság szükségesnek tartja (a továbbiakban együtt: közreműködők), kötelesek közreműködni a bizonyítás felvételében. A bíróság azt a közreműködőt, aki kötelezettségét megszegi anélkül, hogy azt - az ok valószínűsítése mellett - alapos okkal előzetesen kimentette volna, az okozott költségek megtérítésére kötelezi, pénzbírsággal sújthatja, elrendelheti az elővezetését, csökkentheti a díját, értesítheti a mulasztásról elöljáróját, vezetőjét, munkáltatóját. E kényszerítő eszközöket a bíróság együttesen is alkalmazhatja.

A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorúval szemben kényszerítő eszközök nem alkalmazhatók, helyette a törvényes képviselője az okozott költségek megtérítésére kötelezhető és pénzbírsággal sújtható.

Ha a közreműködő a kötelezettsége megszegését a kényszerítő eszköz alkalmazása után - az ok valószínűsítése mellett - alapos okkal kimenti vagy kötelezettségét haladéktalanul teljesíti, a bíróság az intézkedést elrendelő végzést hatályon kívül helyezi.

A vallomástételre kötelező határozat ellen a tanú külön fellebbezéssel élhet. A fellebbezésnek a tanú meghallgatására halasztó hatálya van. A vallomástételt nyilvánvalóan alaptalanul megtagadó tanút azonban a fellebbezést elbíráló bíróság pénzbírsággal sújthatja, a pert tárgyaló bíróság pedig az okozott költségek megfizetésére kötelezheti.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A fél törvényes képviselőjét tanúként meghallgatni nem lehet, kivéve, ha az általa képviselt természetes személy fél a perben perbeli cselekvőképességgel rendelkezik.

Nem hallgatható meg tanúként az, aki védőként járt el, olyan kérdésről, amiről védőként szerzett tudomást, továbbá az sem, aki a titoktartás alól felmentést nem kapott, olyan kérdésről, amely minősített adatnak minősül.

A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorút csak akkor lehet tanúként meghallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték másként nem pótolható.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanút a tárgyalásra a bíróság idézi meg, s főszabály szerint a perben eljáró bírósági tanács elnöke, vagy egyesbíró eljárása esetén e bíró hallgatja meg.

Az eljáró bírósági tanács elnöke a tanú meghallgatását indítványozó fél kérelmére engedélyezheti, hogy a tanúhoz először a meghallgatást indítványozó fél intézzen közvetlenül kérdéseket, majd - az ellenérdekű fél ilyen tartalmú kérelme esetén - az ellenérdekű fél. Ez esetben a feleket követően az elnök, valamint a tanács többi tagja jogosult a tanúhoz kérdéseket intézni.

3 A bizonyítékok értékelése

A bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg.

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

Jogsértő és a perben nem használható fel az a bizonyítási eszköz, illetve annak elkülöníthető része,

a) amelyet az élethez és testi épséghez fűződő jog megsértésével vagy erre irányuló fenyegetéssel szereztek meg, illetve állítottak elő,

b) amely egyéb jogsértő módon keletkezett,

c) amelyet jogsértő módon szereztek meg, vagy

d) amelynek a bíróság elé terjesztése személyiségi jogot sértene.

A jogsértő bizonyítási eszközt – kivéve, ha azt az élethez és testi épséghez fűződő jog megsértésével vagy erre irányuló fenyegetéssel szereztek meg, illetve állítottak elő – a bíróság kivételesen figyelembe veheti, mérlegelve a jogsérelem sajátosságát és mértékét, a jogsérelemmel érintett jogi érdeket, a jogsértő bizonyíték tényállás felderítésére gyakorolt hatását, a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok súlyát, és az eset összes körülményeit.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A fél nyilatkozata nem minősül bizonyítéknak, de a bíróság a tényállás megállapítása során a felek tényállításait is értékeli, ahogyan az a 3. pontban szerepel.

Utolsó frissítés: 15/01/2024

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.